**VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA**

# NUTARIMAS
# DĖL UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „INTERGAS“ GAMTINIŲ DUJŲ SKIRSTYMO SISTEMOS BALANSAVIMO TAISYKLIŲ DERINIMO

2015 m. sausio 19 d. Nr. O3-12
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 23 straipsnio 5 dalimi, 34 straipsnio 5 dalimi, Reikalavimais gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisyklėms, patvirtintais Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) 2013 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. O3-236 „Dėl Reikalavimų gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisyklėms patvirtinimo“, bei atsižvelgdama į uždarosios akcinės bendrovės „Intergas“ 2014 m. gruodžio 11 d. raštą Nr. S-146/14, 2015 m. sausio 12 d. raštą Nr. S-6/15 ir Komisijos Dujų ir elektros departamento Dujų skyriaus 2015 m. sausio 15 d. pažymą Nr. O5-11 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Intergas“ gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisyklių derinimo“, Komisija n u t a r i a:

1. Derinti uždarosios akcinės bendrovės „Intergas“ gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisykles (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios Komisijos 2013 m. liepos 18 d. nutarimą Nr. O3-293 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Intergas“ gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisyklių derinimo“.

Šis nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Komisijos pirmininkė Diana Korsakaitė

SUDERINTA
Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos
2015 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. O3-12

PATVIRTINTA
UAB „Intergas“ generalinio direktoriaus
m. d. įsakymu Nr.

# UAB „INTERGAS“ GAMTINIŲ DUJŲ SKIRSTYMO SISTEMOS BALANSAVIMO TAISYKLĖS

## I SKYRIUS
## BENDROSIOS NUOSTATOS

1. UAB „Intergas“ gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisyklės (toliau – Taisyklės) yra skirtos nustatyti gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo (toliau – balansavimas) principus, tvarką ir sąlygas UAB „Intergas“ (toliau – skirstymo sistemos operatorius) gamtinių dujų (toliau – dujos) skirstymo sistemoje (toliau – skirstymo sistema).

2. Balansavimo tikslas – užtikrinti saugų ir efektyvų skirstymo sistemos funkcionavimą.

3. Taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymu ir Reikalavimais gamtinių dujų skirstymo sistemos balansavimo taisyklėms, patvirtintais Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2013 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. O3-236 „Dėl Reikalavimų naudojimosi gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklėms ir naudojimosi gamtinių dujų skirstymo sistema taisyklėms patvirtinimo“.

4. Taisyklėmis reglamentuojami skirstymo sistemos operatoriaus, skirstymo sistemos naudotojų bei kitų rinkos dalyvių (toliau – rinkos dalyviai, dalyvaujantys skirstymo sistemos balansavime) tarpusavio santykiai, teisės ir pareigos, dalyvaujant dujų skirstymo sistemos balansavime.

5. Pirminė atsakomybė už dujų kiekio subalansavimą tenka rinkos dalyviams, dalyvaujantiems skirstymo sistemos balansavime, kurie privalo subalansuoti per balansavimo laikotarpį iš skirstymo sistemos išimtą dujų kiekį, tokį patį dujų kiekį pateikdami į skirstymo sistemą.

6. Galutinė atsakomybė už subalansuotą skirstymo sistemos veiklą tenka skirstymo sistemos operatoriui. Jo nurodymai dėl dujų srautų balansavimo yra privalomi rinkos dalyviams, dalyvaujantiems skirstymo sistemos balansavime.

7. Sistemos naudotojai, kurių metinis gamtinių dujų suvartojimas iki 207,98 MWh, skirstymo sistemos balansavime nedalyvauja.

8. Rinkos dalyviui, dalyvaujančiam skirstymo sistemos balansavime, nesubalansavus dujų kiekių, skirstymo sistemos operatorius jam parduoda balansavimo dujas, jeigu sistemos naudotojas sukėlė dujų trūkumą skirstymo sistemoje, arba iš jo perka balansavimo dujas, jeigu rinkos dalyvis sukėlė dujų perteklių skirstymo sistemoje, bei apskaičiuoja disbalanso užmokestį, taikydamas Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) nustatytas balansavimo kainas, ir imasi priemonių skirstymo sistemos balansui palaikyti.

9. Rinkos dalyviai, dalyvaujantys skirstymo sistemos balansavime, privalo laikytis Taisyklių reikalavimų. Šios Taisyklės yra skirstymo sistemos operatoriaus ir sistemos naudotojų sudaromų skirstymo sutarčių dalis. Sistemos naudotojams mokėjimo už balansavimo dujas ir (ar) disbalanso mokesčio mokėjimo tvarka nustatoma skirstymo sutartyse. Kiti rinkos dalyviai, dalyvaujantys skirstymo sistemos balansavime, prieš pirkdami ar parduodami dujas privalo sudaryti balansavimo sutartis, kuriose nustatytos balansavimo sąlygos su skirstymo sistemos operatoriumi.

10. Jeigu dėl sistemos naudotojo sukelto disbalanso iškyla grėsmė skirstymo sistemos funkcionavimui ir skirstymo sistemos saugumui arba bet kokių esamų skirstymo paslaugų teikimo sutarčių vykdymui, skirstymo sistemos operatorius turi teisę be išankstinio įspėjimo apriboti (nutraukti) dujų skirstymą sistemos naudotojui. Gamtinių dujų skirstymo ribojimas nutraukiamas (gamtinių dujų skirstymas atnaujinamas) tik tuomet, kai yra užtikrinamas saugus skirstymo sistemos funkcionavimas.

## II SKYRIUS
## SĄVOKOS

11. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

**Balansavimas –** į skirstymo sistemą pristatomo ir iš skirstymo sistemos paimamo dujų kiekio išlyginimas.

**Ataskaitinis laikotarpis** – dujų mėnuo, t. y. laikotarpis nuo pirmos kalendorinės bet kurio mėnesio dienos 7.00 valandos iki pirmos kalendorinės kito mėnesio dienos 7.00 valandos.

**Balansavimo dujos** – dujos, skirtos rinkos dalyvių, dalyvaujančių skirstymo sistemos balansavime, disbalansui panaikinti per balansavimo laikotarpį.

**Balansavimo laikotarpis** – dujų para, t. y. laikotarpis, prasidedantis kiekvienos dienos 7.00 val. ryto ir pasibaigiantis kitos dienos 7.00 val. ryto, kurio metu kiekvienas rinkos dalyvis, dalyvaujantis skisrtymo sistemos balansavime, privalo subalansuoti dujų kiekį, išimtą iš skirstymo sistemos, ir dujų kiekį, patiektą į skirstymo sistemą.

**Balansavimo paslaugo**s – paslaugos, kurias skirstymo sistemos operatorius gali teikti rinkos dalyviams, dalyvaujantiems skirstymo sistemos balansavime (įskaitant laikymo vamzdyne paslaugą, jei tokia paslauga teikiama), siekiant išlaikyti saugų skirstymo sistemos veikimą užtikrinančius parametrus. Balansavimo paslaugos neapima prekybos balansavimo dujomis.

**Balansavimo paskyra –** skirstymo sistemos operatoriaus interneto svetainėje sukurta paskyra, kurioje rinkos dalyviams, dalyvaujantiems skirstymo sistemos balansavime, skelbiama informacija apie jų disbalanso būklę bei kita su skirstymo sistemos balansavimu susijusi informacija, kurią skirstymo sistemos operatorius privalo teikti teisės aktų nustatyta tvarka.

**Balansavimo zona** – įėjimo-išėjimo skirstymo sistema, kurios įėjimas yra prijungimo prie perdavimo arba kitos skirstymo sistemos taškas, o išėjimas – prijungimo prie vartotojų ar kitų skirstymo sistemų taškai.

**Disbalansas** – situacija, kai konkretaus rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, patiektas į skirstymo sistemą dujų kiekis skiriasi nuo šio rinkos dalyvio išimto dujų kiekio iš skirstymo sistemos, arba situacija, kai patiektas suminis dujų kiekis į skirstymo sistemą skiriasi nuo išimto suminio dujų kiekio iš skirstymo sistemos per balansavimo laikotarpį.

**Disbalanso tolerancijos riba** – disbalanso dujų kiekis, kuriam neskaičiuojamas disbalanso užmokestis.

**Disbalanso užmokestis** – užmokestis, kurį pagal Komisijos nustatytas gamtinių dujų balansavimo paslaugų kainas skirstymo sistemos operatoriui moka rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, už jo dujų srautų subalansavimą per balansavimo laikotarpį.

**Dujų laikymas vamzdyne** – dujų laikymas, suslegiant jas vamzdyne, išskyrus dujų skirstymo įrenginius, skirtus vykdyti saugią ir patikimą skirstymo sistemos veiklą.

**Dujų pirkimo–pardavimo sutartis** – dujų tiekimo įmonių su vartotoju ar sistemos operatoriumi, ar kita dujų tiekimo įmone sudaroma dvišalė sutartis.

**Kasdienės apskaitos pristatymo vietos** – dujų pristatymo vietos skirstymo sistemoje, kuriose dujų kiekis fiksuojamas kiekvieną parą.

**Nekasdieninės apskaitos pristatymo vietos –** dujų pristatymo vietos skirstymo sistemoje, kuriose dujų kiekis fiksuojamas rečiau nei kiekvieną parą.

**Prekyba balansavimo dujomis** – prekyba dujomis, siekiant išlyginti atsiradusį rinkos dalyvių, dalyvaujančių skirstymo sistemos balansavime, disbalansą, tačiau neapimanti skirstymo sistemos operatoriaus rinkos dalyviams, dalyvaujantiems skirstymo sistemos balansavime, teikiamų balansavimo paslaugų.

**Pristatymo vieta** – vieta, kurioje baigiasi gamtinių dujų skirstymas skirstomuoju dujotiekiu ir kurioje skirstymo sistemos operatorius atiduoda dujas sistemos naudotojui.

**Ribinė pardavimo kaina** – mažesnė balansavimo dujų kaina per balansavimo laikotarpį tarp mažiausios dujų kainos, už kurią skirstymo sistemos operatorius per balansavimo laikotarpį nupirko ir (ar) pardavė dujas pagal dvišalę pirkimo–pardavimo sutartį ir (ar) biržoje, ir vidutinės biržoje suprekiautų dujų kainos per balansavimo laikotarpį, kurią skelbia rinkos operatorius.

**Ribinė pirkimo kaina** – didesnė balansavimo dujų kaina per balansavimo laikotarpį tarp didžiausios dujų kainos, už kurią skirstymo sistemos operatorius per balansavimo laikotarpį nupirko ir (ar) pardavė dujas pagal dvišalę pirkimo–pardavimo sutartį ir (ar) biržoje ir vidutinės biržoje suprekiautų dujų kainos per balansavimo laikotarpį, kurią skelbia rinkos operatorius.

**Rinkos dalyviai, dalyvaujantys skirstymo sistemos balansavime** – skirstymo sistemos naudotojai, vartotojai bei kiti rinkos dalyviai, prekiaujantys dujomis pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) biržoje.

**Sistemos naudotojas** – su skirstymo sistemos operatoriumi sudaręs sutartį asmuo, kuris tiekia dujas į skirstymo sistemą arba kuriam jos tiekiamos iš skirstymo sistemos.

**Tiekimo grafikas** – rinkos dalyvio ir tiekimo įmonės dujų pirkimo–pardavimo sutartyse nustatyta tvarka paskirstytas paromis mėnesio dujų kiekis ar trumpesnio laikotarpio įsigyjamų dujų kiekis, jei dujų pirkimo–pardavimo sutartis sudaryta trumpesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui.

12. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas ir kiti Lietuvos Respublikos gamtinių dujų sektorių reglamentuojantys teisės aktai.

## III SKYRIUS
## RINKOS DALYVIŲ SĄLYGOJAMI DUJŲ SRAUTAI IR JŲ NUSTATYMAS

13. Rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, į skirstymo sistemą patiektas dujų kiekis yra pagal dvišalę dujų pirkimo–pardavimo sutartį iš dujų tiekimo įmonės ir (ar) biržoje įsigytas dujų kiekis, patiekiamas iš kitų dujų sistemų.

14. Rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, iš skirstymo sistemos išimtas dujų kiekis yra į prie skirstymo sistemos prijungtas pristatymo vietas patiektas dujų kiekis.

15. Rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, privalo per balansavimo laikotarpį į skirstymo sistemą patiekti dujų kiekį, lygų dujų kiekiui, kurį rinkos dalyvis išima iš skirstymo sistemos. Jeigu rinkos dalyvio į skirstymo sistemą patiektas dujų kiekis neatitinka iš skirstymo sistemos išimto dujų kiekio, t. y. yra didesnis arba mažesnis, rinkos dalyvis sukelia disbalansą.

16. Į skirstymo sistemą per balansavimo laikotarpį faktiškai patiektas dujų kiekis nustatomas šiame Taisyklių punkte nurodytais būdais ir tvarka:

16.1. į skirstymo sistemą per balansavimo laikotarpį faktiškai patiektas dujų kiekis nustatomas paskirstant faktiškai patiektus dujų kiekius pagal rinkos dalyvius, tiekiančius dujas, laikantis šių principų:

16.1.1. jeigu dujų pirkimo–pardavimo sutartyje nenumatyta kitaip, rinkos dalyviui priskirtas per balansavimo laikotarpį patiektas dujų kiekis negali būti didesnis nei rinkos dalyvio faktiškai iš skirstymo sistemos išimtas dujų kiekis;

16.1.2. jeigu į skirstymo sistemą rinkos dalyviui per balansavimo laikotarpį buvo patiektas didesnis dujų kiekis nei pagal dujų pirkimo–pardavimo sutarties grafiką ir atitinkamai rinkos dalyvių

faktiškai iš skirstymo sistemos išimtas dujų kiekis buvo didesnis nei pagal dujų pirkimo–pardavimo sutarties grafiką, patiektas dujų kiekis, viršijantis dujų sutarties grafiką, paskirstomas proporcingai rinkos dalyviams, tačiau neviršijant šių rinkos dalyvių faktiškai iš skirstymo sistemos išimto dujų kiekio ir dujų pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytų apribojimų.

16.2. į skirstymo sistemą per balansavimo laikotarpį faktiškai patiektas dujų kiekis nustatomas įvertinant informaciją apie dujų kiekį, įsigytą pagal dujų pirkimo–pardavimo sutartis, ir (ar) dujų biržoje įsigytą dujų kiekį;

16.3. į skirstymo sistemą per balansavimo laikotarpį faktiškai patiektas dujų kiekis nustatomas pagal tiesiogiai prie skirstymo sistemos operatoriaus prijungtos perdavimo sistemos vietos dujų apskaitos prietaisų rodmenis per balansavimo laikotarpį faktiškai į skirstymo sistemą patiektą dujų kiekį.

17. Iš skirstymo sistemos per balansavimo laikotarpį faktiškai išimtas dujų kiekis nustatomas pagal prie skirstymo sistemos prijungtų pristatymo vietų dujų apskaitos prietaisų rodmenis.

## IV SKYRIUS
## GALIMI RINKOS DALYVIŲ VEIKSMAI BALANSUOJANT DUJŲ SRAUTUS

18. Rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, gali imtis šiame Taisyklių punkte nurodytų veiksmų, kad per balansavimo laikotarpį išlygintų iš skirstymo sistemos išimtą ir į skirstymo sistemą patiektą (užsakytą) dujų kiekį:

18.1. Tuo atveju, jeigu gali susidaryti disbalansas dėl rinkos dalyvio iš skirstymo sistemos išimto didesnio dujų kiekio nei patiektas į skirstymo sistemą, rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, gali:

18.1.1. įsigyti papildomą dujų kiekį dvišalėje dujų pirkimo–pardavimo sutartyje nustatyta tvarka pakeičiant tiekimo grafiką ar sudarant kitą (papildomą) dvišalę dujų pirkimo–pardavimo sutartį;

18.1.2. įsigyti papildomą dujų kiekį dujų biržoje;

18.1.3. mažinti dujų vartojimo apimtis;

18.2. tuo atveju, jeigu gali susidaryti disbalansas dėl rinkos dalyvio iš skirstymo sistemos išimto mažesnio dujų kiekio nei patiektas į skirstymo sistemą, rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, gali:

18.2.1. dvišalėje dujų pirkimo–pardavimo sutartyje nustatyta tvarka pakeisti dujų tiekimo grafiką, sumažinant balansavimo laikotarpiu įsigyjamą dujų kiekį;

18.2.2. parduoti perteklinių dujų kiekį dujų biržoje;

18.2.3. didinti dujų vartojimo apimtis.

## V SKYRIUS
## DISBALANSO PADENGIMAS IR DISBALANSO UŽMOKESČIO TAIKYMAS

19. Kiekvieno rinkos dalyvio paros disbalanso kiekis kiekvieną balansavimo laikotarpį apskaičiuojamas pagal formulę:

*paros disbalanso kiekis=įleidžiamų dujų kiekis – išleidžiamų dujų kiekis*

20. Rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, tam, kad padengtų per balansavimo laikotarpį sukeltą disbalansą, pasibaigus balansavimo laikotarpiui privalo:

20.1. pirkti balansavimo dujas iš skirstymo sistemos operatoriaus už ribinę pirkimo kainą, jeigu rinkos dalyvis sukėlė dujų trūkumą skirstymo sistemoje, t. y. jeigu rinkos dalyvio per balansavimo laikotarpį išimtas dujų kiekis iš skirstymo sistemos buvo didesnis nei į skirstymo sistemą patiektas (užsakytas) dujų kiekis;

20.2. parduoti balansavimo dujas skirstymo sistemos operatoriui už ribinę pardavimo kainą, jeigu rinkos dalyvis sukėlė dujų perteklių skirstymo sistemoje, t. y. jeigu rinkos dalyvio per

balansavimo laikotarpį iš skirstymo sistemos išimtas dujų kiekis buvo mažesnis nei į skirstymo sistemą patiektas (užsakytas) dujų kiekis.

21. Rinkos dalyviams, dalyvaujantiems skirstymo sistemos balansavime ir sukėlusiems disbalansą (bei viršijusiems disbalanso tolerancijos ribą), yra taikomas disbalanso užmokestis, kuris apskaičiuojamas šiame punkte nurodyta tvarka. Disbalanso tolerancijos riba yra lygi:

21.1. spalio–balandžio mėnesiais – dujų kiekiui, atitinkančiam 5 proc. rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, į skirstymo sistemą per balansavimo laikotarpį patiekiamo dujų kiekio;

21.2. gegužės–rugsėjo mėnesiais – dujų kiekiui, atitinkančiam 15 proc. rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, į skirstymo sistemą per balansavimo laikotarpį patiekiamo dujų kiekio.

22. Už disbalanso dujų kiekį, neviršijantį disbalanso tolerancijos ribos, disbalanso užmokestis neskaičiuojamas.

23. Už disbalanso dujų kiekį, didesnį nei disbalanso tolerancijos riba, disbalanso užmokestis apskaičiuojamas per balansavimo laikotarpį susidariusį disbalanso dujų kiekį, didesnį nei disbalanso tolerancijos riba, dauginant iš Komisijos nustatytos balansavimo kainos.

24. Kai pasibaigus balansavimo laikotarpiui, skirstymo sistemos operatorius rinkos dalyviui, sukėlusiam disbalansą, apskaičiuoja mokėtiną ar gautiną sumą už balansavimo dujas bei mokėtiną disbalanso užmokestį, susidaręs disbalansas panaikinamas.

25. Pasibaigus ataskaitiniam mėnesiui, per 15 dienų kiekvienam rinkos dalyviui, dalyvaujančiam skirstymo sistemos balansavime, yra suformuojama ataskaita, kurioje pateikiami duomenys apie konkrečiais balansavimo laikotarpiais užfiksuotus disbalanso dydžius, mokėjimų už parduotą ar nupirktą balansavimo dujų kiekį ir disbalanso užmokesčio apskaičiavimą.

26. Pasibaigus ataskaitiniam mėnesiui ar sutarties su rinkos dalyviu, dalyvaujančiu skirstymo sistemos balansavime, galiojimo laikotarpiui, jei jis buvo trumpesnis nei ataskaitinis mėnuo, tuo atveju, jeigu ataskaitinio mėnesio bėgyje nors vieną balansavimo laikotarpį buvo užfiksuotas rinkos dalyvio disbalansas, per 15 dienų:

26.1. skirstymo sistemos operatorius rinkos dalyviui, sukėlusiam dujų trūkumą skirstymo sistemoje, apskaičiuoja mokėtiną sumą už balansavimo dujas ir pateikia PVM sąskaitą faktūrą, pagal kurią turi būti atsiskaitoma už per ataskaitinį mėnesį rinkos dalyvio įsigytas balansavimo dujas;

26.2. rinkos dalyvis, sukėlęs dujų perteklių skirstymo sistemoje, skirstymo sistemos operatoriui apskaičiuoja mokėtiną sumą už balansavimo dujas ir pateikia PVM sąskaitą faktūrą, pagal kurią turi būti atsiskaitoma už per ataskaitinį mėnesį skirstymo sistemos operatoriui parduotas balansavimo dujas. Pagal atskirą susitarimą dokumentus (ar PVM sąskaitas faktūras) už balansavimo dujas rinkos dalyvio vardu gali įforminti skirstymo sistemos operatorius.

27. Skirstymo sistemos operatorius rinkos dalyviui, sukėlusiam disbalansą (dujų trūkumą ar perteklių skirstymo sistemoje), apskaičiuoja mokėtiną disbalanso užmokestį, jeigu pagal Taisyklėse nustatytą tvarką jis turi būti priskaičiuotas, ir pateikia PVM sąskaitą faktūrą, pagal kurią turi būti sumokamas disbalanso užmokestis. Tuo atveju, kai disbalanso užmokestis apskaičiuojamas rinkos dalyviui, sukėlusiam dujų trūkumą, disbalanso užmokestis pateikiamas vienoje PVM sąskaitoje faktūroje kartu su apskaičiuota mokėtina suma už balansavimo dujas.

28. Jeigu, pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, rinkos dalyvio duomenys apie į prie skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą transportuotą dujų kiekį yra tikslinami, patikslintam kiekiui disbalanso užmokesti neskaičiuojamas, o susidaręs skirtumas tarp pradinio ir patikslinto disbalanso padengiamas kaip disbalansas neviršijant tolerancijos ribų.

29. Rinkos dalyviui patikslintus duomenis apie į prie į skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą transportuotą dujų kiekį, ar skirstymo sistemos operatoriaus patikslintus į skirstymo sistemą įleistų ar į tiesiogiai prie skirstymo sistemos prijungtų rinkos dalyvių išleistų dujų kiekį, rinkos dalyviams, kuriems keičiami transportuojami gamtinių dujų kiekiai, mokėjimų pakeitimai už

balansavimą įforminami atskira PVM sąskaita faktūra, kuri pateikiama kartu su PVM sąskaita faktūra už ataskaitinį laikotarpį. Jei už ataskaitinį laikotarpį PVM sąskaita faktūra rinkos dalyviui nepateikiama, mokėjimų pakeitimai už balansavimą nurodomi atskiroje PVM sąskaitoje faktūroje, kuri pateikiama tokiais pačiais terminais kaip ir PVM sąskaita už ataskaitinį laikotarpį.

30. Informacija apie atitinkamo balansavimo laikotarpio balansavimo dujų kainas, disbalanso užmokesčio apskaičiavimo tvarką ir Komisijos nustatytas balansavimo paslaugų kainas skelbiama skirstymo sistemos operatoriaus interneto svetainėje.

## VI SKYRIUS
## INFORMACIJOS APIE PADĖTĮ BALANSAVIMO ATŽVILGIU PATEIKIMAS

31. Skirstymo sistemos operatorius balansavimo paskyroje ne vėliau kaip iki 16.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį (-ius), pateikia informaciją apie rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, padėtį balansavimo atžvilgiu. Ši informacija apima skirstymo sistemos operatoriaus turimus duomenis apie rinkos dalyvio per balansavimo laikotarpį planuojamą užsakyti ir išimti iš skirstymo sistemos bendrą dujų kiekį bei planuojamą sunaudoti per balansavimo laikotarpį bendrą dujų kiekį. Pateikiama informacija atnaujinama darbo dieną ne rečiau kaip du kartus per balansavimo laikotarpį: pirmą kartą informacija atnaujinama ne vėliau kaip iki 14.00 val., antrą kartą – ne vėliau kaip iki 17.00 val.

32. Jeigu skirstymo sistemos operatorius, gavęs patikslintą informaciją apie rinkos dalyvio dujų srautus, nustato, kad rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, planuojamas iš skirstymo sistemos išimti dujų kiekis (dujų poreikis) skiriasi nuo planuojamo patiekti į skirstymo sistemą dujų kiekio ir gali susidaryti disbalansas, jis iš karto po tokios informacijos gavimo informuoja rinkos dalyvį apie galimą disbalansą. Rinkos dalyvis privalo operatyviai imtis veiksmų, užtikrinančių jo dujų kiekių subalansavimą per balansavimo laikotarpį.

## VII SKYRIUS
## INFORMACIJOS, REIKALINGOS SKIRSTYMO SISTEMOS BALANSAVIMUI, TEIKIMAS

33. Rinkos dalyviai skirstymo sistemos operatoriui privalo iki 10.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį (-ius), pateikti planuojamus iš skirstymo sistemos išimti dujų kiekius (dujų poreikį) pagal pristatymo vietas, tiesiogiai prijungtas prie skirstymo sistemos.

34. Tiekimo įmonės skirstymo sistemos operatoriui privalo pateikti informaciją apie pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis parduodamą dujų kiekį bei suderintus dujų tiekimo grafikus pagal kiekvieną rinkos dalyvį, perkantį dujas, tokiais terminais:

34.1. pradinį tiekimo grafiką mėnesiui – ne vėliau kaip 5 dienos iki ateinančios mėnesio pradžios;

34.2. patikslintą tiekimo grafiką balansavimo laikotarpiui ir vėlesnėms paroms – iki 10.00 val. darbo dienos, einančios prieš balansavimo laikotarpį (-ius);

34.3. galutinį tiekimo grafiką – per vieną darbo dieną, einančią po balansavimo laikotarpio (-ių).

35. Rinkos dalyviai, dalyvaujantys skirstymo sistemos balansavime, privalo pateikti skirstymo sistemos operatoriui informaciją apie per balansavimo laikotarpį paimtą dujų kiekį prie skirstymo sistemos prijungtose pristatymo vietose tokiais terminais:

35.1. iš kasdienių apskaitos pristatymo vietų – iki 10.00 val. darbo dienos, einančios po balansavimo laikotarpio (-ių);

35.2. iš nekasdienių apskaitos pristatymo vietų – iki 10.00 val. darbo dienos, einančios po balansavimo laikotarpio (-ių), ir ne vėliau kaip antrąją darbo dieną, pasibaigus ataskaitiniam mėnesiui, patikslina visiems tikslinamiems ataskaitiniams mėnesiams dujų kiekius paskirsčius paromis.

36. Jeigu faktiniai duomenys apie į prie skirstymo sistemos prijungtą pristatymo vietą patiektą dujų kiekį yra tikslinami, rinkos dalyvis, dalyvaujantis skirstymo sistemos balansavime, privalo per

4 darbo dienas pasibaigus einamajam ataskaitiniam mėnesiui nustatyta forma pateikti skirstymo sistemos operatoriui patikslintus duomenis apie faktiškai sistemos naudotojo paimtą dujų kiekį, nepriklausomai nuo to, už kurį ataskaitinį mėnesį duomenys tikslinami.

37. Rinkos dalyviai, tiekiantys dujas iš kitų dujų sistemų, skirstymo sistemos operatoriui privalo pateikti susitarimų, patvirtinančių apie įsigytas dujas, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas kopijas, nuorašus ar išrašus. Skirstymo sistemos operatorius turi teisę reikalauti rinkos dalyvių, tiekiančių dujas iš kitų sistemų, pateikti ir kitą dokumentaciją, kuri būtina, siekiant užtikrinti savalaikį, sklandų ir saugų dujų skirstymą. Skisrtymo sistemos operatoriui pateikiamuose dokumentuose, be kita ko, turi būti nurodyta: sutarties šalys, sutarties objektas, dujų priėmimo vieta, dujų tiekimo tvarka ir rėžimas, tiekiamų dujų kiekiai ir terminai, sutarties galiojimo laikotarpis, sutarties nutraukimo sąlygos, dujų kokybė ir slėgio parametrai.

38. Šiame Taisyklių skyriuje numatyta informacija skirstymo sistemos operatoriui teikiama pagal prieduose prie sutarčių, kuriose nustatomos balansavimo sąlygos, ir (ar) balansavimo paskyroje nustatytas formas.

## VIII SKYRIUS
## BALANSAVIMO PASLAUGŲ ĮSIGIJIMAS IR BENDRADARBIAVIMAS SU KITAIS SISTEMŲ OPERATORIAIS

39. Siekdamas užtikrinti skirstymo sistemos subalansavimą, skirstymo sistemos operatorius įsigyja balansavimo paslaugas ir prekybą dujomis balansavimo tikslais vykdo siekdamas kuo mažesnių balansavimo kaštų.

40. Pirkdamas ir parduodamas dujas biržoje, skirstymo sistemos operatorius siekia vykdyti sandorius artimoms rinkos kainomis, tačiau atsižvelgdamas į dujų poreikį skirstymo sistemos subalansavimui.

41. Skirstymo sistemos operatorius, siekdamas užtikrinti tinkamą skirstymo sistemos funkcionavimą, turi koordinuoti balansavimo režimus ir siekti bendradarbiauti, vykdant balansavimo veiklą, su kitais sistemų operatoriais, su kuriais yra sujungta skirstymo sistemos operatoriaus valdoma skirstymo sistema.

## IX SKYRIUS
## BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42. Tipinės sutartys, kuriose nustatomos balansavimo sąlygos, yra skelbiamos skirstymo sistemos operatoriaus interneto svetainėje.

43. Dėl informacijos, susijusios su skirstymo sistemos balansavimu, keitimosi bei skelbimo balansavimo paskyroje, sukurtoje konkrečiam rinkos dalyviui, dalyvaujančiam skirstymo sistemos balansavime, tarp skirstymo sistemos operatoriaus ir rinkos dalyvio, dalyvaujančio skirstymo sistemos balansavime, yra pasirašomas papildomas susitarimas.

44. Esant dujų tiekimo į Lietuvos Respubliką sutrikimams, į skirstymo sistemą patiekiami dujų kiekiai paskirstomi vadovaujantis Gamtinių dujų saugumo užtikrinimo priemonių aprašu, patvirtintu LR Vyriausybės 2008 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 163 „Dėl Gamtinių dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo priemonių aprašo patvirtinimo“.

45. Skundai ir ginčai dėl balansavimo sąlygų pažeidimų nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka.

46. Skirstymo sistemos operatorius ir rinkos dalyviai, dalyvaujantys skirstymo sistemos balansavime, už netinkamą Taisyklių vykdymą atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

47. Jeigu skirstymo sistemos operatorius pradėtų teikti papildomas balansavimo paslaugas, jų užsakymo tvarka ir teikimo sąlygos būtų išdėstytos šių Taisyklių atskiru priedu.

48. Taisyklės įsigalioja nuo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nutarimo suderinti Taisykles priėmimo bei viešo paskelbimo dienos.

_____